

5
5867

[3]

Konigsmat

ΜΕΓΑΛΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

Η Α. Υ. Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΣ ΠΡΪΚΗΥ
ΜΟΥΡΑΤ ΕΦΕΝΔΗΣ
ΧΟΥΣΗ ΠΑΣΣΑΣ
ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ ΕΦΕΝΔΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΑΡΙΦΗΣ.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

τοῦ ἔτους 1873—74.

Β. ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ	Πρόεδρος
Κ. ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ	Ἀντιπρόεδρος
Γ. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΑΝΗΣ	Γεν. Γραμματεὺς
Γ. Α. ΒΡΕΤΟΣ	Εἰδ. Γραμματεὺς
Π. ΠΟΡΤΟΚΑΛΑΝΗΣ	Ταμίας
Δ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑΝΗΣ	Λογιστής
Η. ΒΑΣΣΑ ΕΦΕΝΔΗΣ	} Σύμβουλοι
AUG. DE CASTRO	
ΜΕΧΜΕΤ ΝΟΥΡΙ ΒΕΗΣ	
MAURICE MIR	
ΟΗΑΝΝΗΣ ΠΕΚΙΜ	

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

τοῦ ἔτους 1874—75.

Κ. ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ	Πρόεδρος
Π. ΠΟΡΤΟΚΑΛΑΝΗΣ	Ἀντιπρόεδρος
Γ. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΑΝΗΣ	Γεν. Γραμματεὺς
ΕΜ. ΑΛΕΥΡΟΠΟΥΛΟΣ	Εἰδ. Γραμματεὺς
ΚΥΡΟΣ ΣΗΥΡΙΔΗΣ	Ταμίας
Δ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑΝΗΣ	Λογιστής
Β. ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ	} Σύμβουλοι
Η. ΒΑΣΣΑ ΕΦΕΝΔΗΣ	
DICRAN EFFENDI YOUSSEFIAN	
AUG. DE CASTRO	
ΜΕΧΜΕΤ ΝΟΥΡΙ ΒΕΗΣ	

Η΄. ΕΤΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΦΙΛΕΡΓΟΥ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

Τῇ 19/31 Μαΐου 1874, ἡμέρα Κυριακῆ συνεκρο-
τήθη ἐν τῇ αἴθουσῃ τοῦ καταστήματος τῆς Ἐταιρίας
ἡ ἐγδοτὴ ἐτησία Γενικὴ Συνέλευσις τῶν μελῶν αὐτῆς,
ἔπως, κατὰ τὸν Κανονισμόν, λάβωσι ταῦτα γινώσκιν τῶν
κατὰ τὸ λήξαν ἔτος πεπραγμένων καὶ προῶσιν εἰς
τὴν ἐκλογὴν νέου Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Προσελα-
θόντων πολλῶν ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐταιρίας, καὶ ἄλ-
λων φιλανθρώπων κυρίων, ὁ Πρόεδρος κ. Β. Σαρακιώ-
της ἐκήρυξε τὴν ἑναρξιν τῆς συνεδριάσεως διὰ τῆς
ἐπομένης προσφωνήσεως:

Κύριοι!

Ἔθος ἐπεκράτησε καὶ καθήκον ἐκάστου ἐστὶν ἀλλότρια
διαχειριζομένου καὶ μάλιστα δημοσία, δημοσία καὶ δοῦ-
ναι λόγους καὶ εὐθύναι τῶν πεπραγμένων. Τῷ ἔθει ταύτῳ
ἢ μᾶλλον τῷ καθήκοντι ταύτῳ ἐπόμμενον καὶ τὸ Διοικη-

τικόν τῆς «Φιλέργου Ἑταιρίας» Συμβούλιον, προσέρχεται σήμερον ἐνώπιον ὑμῶν θαρρόντως, ἵνα ὑποβάλῃ ὑπὸ τὴν εὐμενῆ ὑμετέραν ἔγκρισιν τὰς τε σκέψεις, ἃς ἡ πείρα ὑπέδειξεν αὐτῷ, καὶ τὰς ἐργασίας, ἃς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο διεπράξατο. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἑταιρίας κατὰ τὸ λήγον ἤδη ἔτος, ὁ ἡμέτερος συναδελφός καὶ λίαν ἐργατικός τῆς «Φιλέργου Ἑταιρίας» Γενικός Γραμματεὺς θελεῖ ποιῆσαι τὸν δέοντα λόγον· ἐμοὶ δὲ ὑπολείπεται νὰ δηλώσω ἂν εὐδοκίμῃ ὁ σκοπός, ἐν, διὰ τῆς ἀπὸ ὀκταετίας ἰδρύσεως τοῦ σωματείου τούτου, προὔτιθεντο οἱ μεγάθυμοι καὶ φιλόνηρωποι ἰδρυταὶ αὐτοῦ, ἤτοι ἡ κατὰ τὸ δυνατόν καλλιτέρευσις τῆς τύχης τῶν ἀπόρων καὶ δυστυχῶν ἀδελφῶν καὶ συμπολιτῶν ἡμῶν, ἄνευ διακρίσεως φύλου, φυλῆς ἢ θρησκευμάτων. Ἀλλ' ἤτο δυνατόν διὰ μίαν νὰ ρηθῆσθαι εἰς τὸ τέλειον τοιοῦτος ὕψηλος, τοιοῦτος ἱερός σκοπός, ἐν δικστήματι τοσοῦτον μικροῦ χρόνου καὶ ἐν τόπῳ, ἔνθα ἡ ἀμάθεια, ἡ ἔστις αὕτη τῆς νοητῆς καὶ νοσώδους τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος κατὰστάσεως, ἡ δεισιδαιμονία, ἡ φιλότης αὐτῆς ἀδελφῆ, ἡ πλείστα ὅσα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς τῶν κοινωνιῶν συστάσεως ὀλέθρια κακὰ προενηύσσα, ἰδέσποζον καὶ ἐν πλήρει δεκάτῳ ἐννάτῳ αἰῶνι, τῷ κληθέντι αἰῶνι τῶν φωτῶν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, πρωταγωνιστοῦσιν ἔτι; Καὶ ἤτο δυνατόν, λέγω, τὸ ἱερόν ἐκεῖνο λόγιον ἀγγάχα τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν τὸ διὰ τῆς δοκιμασίας τοσοῦτων αἰώνων διεληθὸν νὰ εὕρῃ παρ' ἡμῖν πλήρη τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ, ἀρ' οὐ ἔθνη πρὸ αἰώνων πολλῶν ἀναπτύχθηεντα καὶ τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν, ὡς λέγουσι, δημιουργήσαντα παρεργώρισαν καὶ ἐρμαίνοντων δεισιδαιμονιῶν καὶ φυλετικῶν παθῶν γενόμενα, οὐ μόνον περὶ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ βασιμῶς καὶ σπουδαίως δὲν ἠσυχολήθησαν, ἀλλὰ καὶ προσκόμματα ἐκάστοτε παρεβάλλουσι πρὸς πραγματοποιήσιν αὐτοῦ; Οὐχὶ βεβαίως ἃς ἐξετάσωμεν ὑμῶς ὑποῖα ἡ τῆς ἡμετέρας προσφιλοῦς πατριδος θέσις συγκρινομένη πρὸς αὐτὰ.

Ἡ Ἀνατολή, ἐν ἣ τὸ φῶς τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἀνέτειλε τὸ πρῶτον καὶ φωτοβόλος ἔστις ἐγένετο πρὸς πάντας, συγκεντρούσα νῦν ἐν αὐτῇ ἅπαντα, οὕτως εἶπεν, τὰ ἔθνη καὶ φυλά, τὰ θρησκευτά καὶ τὰς παραδόσεις, τὰ φυλετικά καὶ ἔθνηκα πάθη καὶ μίση, παριστᾷ ὡς ἐν κατόπτρῳ τὴν μεγάλην ἐκείνην ἀνθρωπότητα, εἰς τῆς δέον νὰ ἐλλείπωσι πάσης ρύσεως πάθη, ἀδελφικός δὲ σύνδεσμος νὰ συνδέῃ πάντας εὐγενῶς πρὸς τὴν πρόοδον ἀμιγλωμένους. Ἐνταῦθα λοιπὸν ἔστησε τὴν ἑαυτῆς ἑδραν ἡ «Φιλέργου Ἑταιρία» καὶ μετὰ θαρρόους καὶ καρτερίας ἀδικρορούσα πρὸς τὰ ἀντιπαλαιόντα ἔθνη καὶ τὰς ἀγέρωχον κεφαλὴν ὑψούσας δεισιδαιμονίας καὶ προλήψεις προεκήρυξεν ἀρχὴν μὲν πάσης πολιτικῆς σημασίας ἀμοιβῆς, συμβόλιον δὲ ἀδελφικὸν καὶ ἐνωτικὸν πάντων τὸ τοῦ Ἡσιόδου ἐκεῖνο λόγιον «ἀεργίη ἐναιδός» ἐνῶ καταπίπτουσιν ἄπασαι καὶ ἀνθρώπινα ἀδυναμίαι καὶ κακίαι. Πλείστους ὅσους σκοπέλους βεβαίως, ἄπειρα προσκόμματα εἰς πᾶν αὐτῆς βήμα ἀπαντᾷ καὶ θελεῖ ἀπαντήσῃ, καὶ ὅμως δὲν δειλιά, οὐδ' ἀψικροεῖ, βραίνει πρὸς τὰ πρόσω βραδεῖ μὲν τῷ βήματι ἀλλὰ στεφῆν, αὐξάνουσα κατ' ἔτος τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπ' αὐτῆς βοηθουμένων ἀπόρων καὶ δυστυχῶν οἰκογενειάρχων, οὐδὲ παύσεται ἐκ τοῦ μειδιήματος τῶν ἔλλων ἀλλοίως περὶ αὐτῆς φρονούντων, καὶ μόνον περὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν συμπεροντῶν ἀγωνιζομένων. Ἄς ἐξέρχῃται, λέγει, κατ' ἔτος καὶ φωνή τις ἀμερόληπτος ἐκ τῶν ἐγκαίων τούτων τῆς Ἀνατολῆς, τὴν διὰ τῆς ἐργασίας ἀδελφότητα πάντων προκηρύττουσα καὶ συντελοῦσα πρὸς κατὰσέσιν τῶν ἀγενῶν παθῶν καὶ ταλαιπωριῶν.

Καὶ τῇ ἀληθείᾳ οὐδὲν, Κύριοι, ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀδύνατον. «Δός μοι πᾶ σῶ, καὶ τὰν γὰρ κινήσω» ἔλεγεν ὁ μεγαλοφυῆς τῆς ἀρχαιότητος ἀνὴρ, ὁ μέγας ἐκεῖνος Ἀρχιμηδῆς. Ἐάν οἱ φιλήσυχοι καὶ εἰρηνικοὶ συμπολιταὶ παράσχῃσι τῷ μικρῷ ἡμῶν σωματεῖῳ τὴν δέουσαν ἀρωγὴν καὶ ὑποστήριξιν αὐτῶν· ἐάν καλῶς ἐνηοῶμεν ἅπαντες

μεγιστάνες τε καὶ ἄρχοντες, πλούσιοι τε καὶ πένητες, ὅτι ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Πλάστου πλάσματα ἐσμέν, ὅτι ἀπέναντι τοῦ μεγάλου δημιουργοῦ τοῦ παντός οὐδεμία μεταξὺ ἡμῶν ὑφίσταται διαφορὰ, ἐστὲ βέβαιοι, ὅτι ὁ σήμερον δυσκαπρόβωτος, ἵνα μὴ εἴπω χμαιρικός κατὰ τινος σκοπὸς τοῦ σωματείου ἡμῶν ἐκπληροῦται κατὰ μέγα μέρος, καὶ ἡ ἄλλοτε ὑπερήφανος καὶ ὄρακία Ἄνατολή, τὸ μέλλον τοῦτο τῆς ἔριδος τοῦ κόσμου, ἡ ἐστία τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, θέλει καταπλήξει αὐτὸν καὶ δεῖξει ὑπερηφάνως ὅτι μεγαλεπήβολος ἰδέα, ἰδέα ἀδελφοποιήσεως τῶν ἔθνων, δύναται κάλλιστα νὰ καρποφορήσῃ ἐν τῷ εὐφρόνῳ αὐτῆς ἐδάφει· αὐταπάρνησις, νοῦς ἀπηλλαγμένος οἰωνοῦ ποτε προλήψεων, ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονὴ, δραστηριότης καὶ ἐνέργεια, τὸ πᾶν κατορθοῦσι. Βεβαίως μέγα καὶ δυσχερὲς τὸ ἔργον· μὴ λησμονῶμεν ὅμως ὅτι καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι μέγας, πλασθεὶς κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ πλάστου. Μορφώσατε τὸ μέγα ἐκεῖνο στοιχεῖον τοῦ κόσμου, εἰς ὃ ἅπαντες ἀνήκομεν καὶ ἐκ τῶν σπλάγγων τοῦ ὁποίου ἅπαντες ἐξήλθομεν, τὸν λαόν· ἐνσπεύρατε αὐτῷ τὴν ἰδέαν ὅτι εἰμεθα τῆς αὐτῆς πατρίδος τέκνα· δεῖξατε αὐτῷ, ὅτι λαμβάνετε μέγα ὑπὲρ τῆς τύχης αὐτοῦ τε καὶ τῆς οἰκογενείας του ἐνδιαφέρον· δεῖξατε, λέγω, αὐτῷ, ὅτι ἦτε εὐτυχία καὶ δυστυχία εἰσὶ κοινὰ πάντων ἡμῶν, καὶ τότε, ἡ μὲν κοινωνία θέλει ἐγκλείει ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς τιμίους, ἐργατικούς καὶ ἐναρέτους οἰκογενειάρχας, ζῶντας ἐν τῷ ἰδρωτί τοῦ προσώπου αὐτῶν, ἡ δὲ πολιτεία καὶ πατρίς πολίτας μὲν, καταγινομένους εἰς τὸ ἐκυτῶν ἔργον, σεβόμενους τοὺς θεσμούς καὶ ὑποτασσομένους τοῖς νόμοις, βραχίονας δὲ δυναμένους νὰ σταματήσωσι καὶ ματαιώσωσιν ἀδίκους καὶ βαρβαρικούς ἐπιδρομάς, δεικνύοντες οὕτω ὅτι οἱ αἰῶνες τοῦ παχυλοῦ σκοτοῦς καὶ τῆς ἀμαθείας, τῶν κατακτῆσεων καὶ ἐπιδρομῶν, τῶν δογματῶν καὶ αἰρέσεων, τῆς ἀδελφοκτονίας καὶ ἐρημώσεως, οἱ ἀπεχθεις ἐκεῖνοι αἰῶνες παρήλθον καθ' οὖς, ἄνθρωποι ἀπανθρώπως καὶ διὰ

ματαιὰς φιλοδοξίας καὶ βδελυρὰ πάθη, ὠδήγηον τ' ἄθῳα ἐκεῖνα στίφη, τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα τοῦ Ἐψίστου πλάσματα, εἰς εἰδεχθῆ καὶ ἀποτρόπαια σφαγεῖα, χωρὶς νὰ δύνανται νὰ συγκινήσωσι καὶ τὴν ἀνάληπτον καὶ θηριώδη τῶν ἡγετῶν καρδίαν τὰ μυριάδων ὄρφανῶν καὶ χηρῶν κρουνηδὸν χυνόμενα πικρὰ δάκρυα· οἱ αἰῶνες ἐκεῖνοι παρήλθον, λέγω, καὶ δέον νὰ παρέλθωσι πρὸς δοξάν τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Καί, κύριοι, ἐάν οὕτω μορφωθῶσι τὰ ἔθνη, ἐάν οὕτω οἱ σύνοικοι ἡμῶν λαοὶ οἱ εἰς τὴν ἀπεραντον ταύτην ἐπικράτειαν οἰκοῦντες καὶ εἰς διάφορα θρησκευόμενα καὶ φυλὰς ἀντίκοντες μορφωθῶσι, μέγα πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὸν πολιτισμὸν ποιοῦμεν βῆμα. Καὶ τοιοῦτος μὲν ὁ ὑψηλὸς τῆς Ἐταιρίας ἡμῶν σκοπός· ἄς ἴδωμεν δὲ κατὰ πόσον τὸ ἔτος τοῦτο διὰ τῶν πραγματικῶν ἡμῶν ἐργασιῶν συνετελέσαμεν, ἔστω καὶ μικρὸν, πρὸς ἀνακούφισιν τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος.

Τὸ ἔτος τοῦτο, κύριοι, τὸ τοσοῦτον ἀτυχὲς διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις ἕνεκα τῆς ἐν τῇ παύει ἡμῶν ἐνσηψάσης οἰκονομικῆς κρίσεως, καὶ τοσοῦτον σκληρὸν ἀποθάν τοῖς πενομένοις συμπολίταις ἡμῶν διὰ τὸν δριμύτατον αὐτοῦ χειμῶνα, ἀρκούντως ἐπέδρασε καὶ ἐπὶ τὴν Ἐταιρίαν ἡμῶν, πλείστον ὅσων ἐνδεῶν προστρεχόντων, καὶ ζητούντων διὰ τῆς ἐργασίας πόρον ζωῆς. Τοῦτο δὲ κατάδηλον γίνεται ἐκ τε τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο αἰτίσεων καὶ τῆς ἐκτάκτου συρροῆς πολλῶν, ὧν τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον μάρτυς ἦτο. Οἰκτρὸν τῷ ὄντι θέαμα νὰ βλέπη τις δυστυχεῖς πολίτας, ἐναρέτους οἰκογενειάρχας μὴ δυναμένους τὸν ἐπιούσιον ἄρτον αὐτῶν προσπορίζεσθαι καὶ τὰς ἀναξιοπαθοῦσας αὐτῶν οἰκογενείας διατρέφειν! Σπαραξικέρδιον νὰ βλέπη τις ἀδελφοὺς ἐκατέρου τοῦ φύλου, ἐν τῷ μέσῳ τῶν τρομερῶν ἐκείνων τοῦ ἔτους τούτου χιόνων καὶ τοῦ διαπεραστικωτάτου ψύχους ζητοῦντας οὐχὶ ἐλεημοσύνην, ἀλλ' ἐργασίαν ἐντιμὴν, ἐργασίαν, ἐνῷ ἄλλοι φεῦ! ἐσκέπτοντο ἴσως τινὶ τρόπῳ νὰ θησαυρίζωσιν. Ἐτηκόμεθα

τὴν καρδίαν ἐνῶ πλείστοι ἄλλοι ἀπέναντι ὥραίας θερμῆς θερμότητος θερμάστρας διελογίζοντο, τί ἡδύτερον ἐν τῇ τραπέζῃ αὐτῶν νὰ παραθέσῃσι βρώμα, διὰ τίνων θερμαγωγότερων ὕψασμάτων καὶ ἐνδυμάτων νὰ περιτυλίξῃσι τὸ ἑαυτῶν σῶμα, καὶ πῶς ἀνετώτερον νὰ διέλθῃσι τὰς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὥρας! ἀδιάφορον ἂν πληθὺς ἀνθρώπων, σμῆνος ἀδελφῶν, ὑπὸ μὲν τῆς πείνης κατατακτομένων, ὑπὸ δὲ τοῦ ψύχους ταλαιπωρουμένων, παραδίδουσιν, εἰς τὸν Πλάστην τὴν ἑαυτῶν ψυχὴν ἄς ἀποθάνωσιν, ἄταροι ἀκόμη ἄς μείνωσιν, βροχὰ γινόμενοι τῶν αἰμοφόρων ζώων. Τίς ἐξετάζει τὴν τιμιότητα αὐτῶν, τὸν ἀκέραιον αὐτῶν χαρακτήρα, τὰ ἐνάρετα, τὰ εὐγενῆ καὶ μεγαλόφρονα αὐτῶν αἰσθημάτων; εἶνε πένης, ἀμωρος δόλου χαμηρείας καὶ αἰσχροσύτης, εἶνε ἀνάξιος τοῦ ζῆν, αὐτὸς τε καὶ ἡ οἰκογενεὶά του. Πόσοι ἀνάξιοι ἵνα φέρωσι καὶ τὸ ὄνομα ἀνθρώπου ἐνασμενίζονται μετὰ θηριωδίας λέγοντες « αὐτοὶ οἱ πτωχοὶ εἶνε ἄξιοι τῆς τύχης των ». Ἀπέναντι τούτων τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς « Φιλέργου Ἐταιρίας » κατὰ τὸ ἐνὸν καὶ συμφώνως τῷ Κανονισμῷ αὐτῆς, ἄλλοις μὲν παρέσχε χρήματα, ἄλλοις εἰς διαφόρους ἐποποθέτους θέσεις, ἑτέροις δὲ πρὸς ἐργασίαν ἐχορήγησεν ὄργανα, καὶ ἄλλοις ἐπίκουρον προσέδραμεν ἵνα τὰ δεινοπαθήματα αὐτῶν ἐλαττώσῃ.

Ἄλλὰ διὰ τῶν ἐτησίων αὐτῆς προσόδων τί μέγα ἡδύνατο νὰ κατορθώσῃ; Γινώσκετε καλῶς ὅτι ἡ Ἐταιρία ἡμῶν σκέπτεται πρὸ πολλοῦ τίνι τρόπῳ δύναται νὰ πράσῃ πολλοὺς ἐργάτας ἐργασίαν διαρκῆ καὶ μόνιμον διὸ τὸ παρελθὸν ἔτος πολλαχῶς μελετήσασα τὸ τῶν ἐργαστασιῶν ζήτημα, πρὸς δοκιμὴν ἤνοιξεν ἐργαστάσιον ἐν Πέτρῳ ὑποδημάτων δυστυχῶς ὅμως, εἴτε διότι οἱ τοῦ ἐπαγγέλματος τούτου ἐργάται εἰς διάφορα τῆς πόλεως μέρη διεσπαρμένοι καὶ μακρὰν τῆς κατοικίας αὐτῶν δὲν δύνανται νὰ συνέλθωσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ τὸ κυριώτατον δὲ πάντων, ὅτι πρὸς τὰ τοιαῦτα ἔργα, μεγάλα ἀπαιτοῦνται κε-

φάλαια, ὧν ἡ ἡμετέρα Ἐταιρία στερεῖται, ἀπέτυχε τὸ μέσον τοῦτο, ἐνῶ κατὰ γιλιάρδας ἂν ἤρθιμεν τὰ μέλη αὐτῆς, εὐτελοῦς οὐσίας τῆς ἐτησίας συνδρομῆς, ἤθελεν ἴσως ἔχει ἄλλως τὸ πρᾶγμα· νῦν ὅμως ὀλίγοι ὀλίγιστοι ἐγγεγραμμένοι εἰσὶ τακτικὰ αὐτῆς μέλη. Χάρις δὲ εἰς τὴν γενναίαν συνδρομὴν τοῦ μεγίστου αὐτῆς Εὐεργέτου, τοῦ Ἀυτοκρατορικοῦ Προέγκριτος Ὑψ. Μουράτ Ἐσφέντη, ὅστις εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν τὸ τε ψύχος καὶ ἡ πείνα ἀνά πᾶσαν τὴν μεγαλοῦπολιν ταύτην ἐπέπασαν μετὰ δριμύτητος, ἐμνήσθη τῶν δυστυχῶν ἀέργων συμπολιτῶν ἡμῶν καὶ ἀπέστειλε τὴν ἐξ ἑκατὸν ὀθωμανικῶν λιρῶν ἐτησίαν συνδρομὴν αὐτοῦ. Τὸ Διοικητικὸν τῆς Ἐταιρίας Συμβούλιον ἀπένευμε τὴν ἄπειρον αὐτοῦ τε καὶ τοσοῦτων δυστυχῶν οἰκογενειάρχων εὐγνωμοσύνην πρὸς δὲ τούτοις καὶ χάρις εἰς τοὺς δύο ἑτέρους εὐεργέτας αὐτῆς καὶ φίλους τῶν καλῶν, ὧν τὰ ἀνδράματα, ὡς τοῖς πασι γνωστοί, παραλείπω, τὰ τῆς Ἐταιρίας, κατὰ τὸ δυνατόν, ἐβοηθοῦσιν. Οἱ γενναῖοι οὗτοι τῆς « Φιλέργου Ἐταιρίας » εὐεργέται ἀσμένως ἀπεδέξαντο, μ' ὅλην τὴν οικονομικὴν κρίσιν, καὶ τὸν κατ' ἔτος διδόμενον μὲγαν ὑπὲρ τῆς « Φιλέργου Ἐταιρίας » χορὸν νὰ προστατεύσωσι, πολλοὺς καταβαλόντες μόχθους καὶ κοπούς πρὸς ἐπιτυχίαν αὐτοῦ. Ἐξ οὗ ἐπορίσθημεν τὸ ποσὸν τῶν τριακοσίων περίπου ὀθωμανικῶν λιρῶν, οὐκ εὐκαταφρόνητον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Μακάριοι οἱ ἀνθρώποι! οἱ νοήσαντες ὅτι ὁ κόσμος καὶ τὰ πάντα μάταιά εἰσι, καὶ ὡς ἀτμὸς διαλύονται· μόνον δὲ τὰ καλὰ ἔργα καὶ αἱ ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπύτητος εὐγενεῖς πράξεις διαμένουσι καὶ διαδίδονται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Ἄν τὸ παράδειγμα τῶν ὀλίγων μιμηθῶσι καὶ ἕτεροι, τότε βεβαίως ἡ τύχη τῶν τιμίων καὶ ἐναρέτων ἐργατῶν πράγματι βελτιοῦται, καὶ ταύτης βελτιουμένης ἀπκοσῇ ἡ κοινωνία ἀποκαθίσταται εὐτυχής.

Ἐν τούτοις μὴ ἰδέα ἐν τῷ ἀπό τινος χρόνου ἐμφανέντι ζωηροτάτῳ συνεταιρισμῷ δὲν φαίνεται λαβούσα σάρκα

καὶ ζωὴν ἔχομεν μέσα ἄπειρα, ἄπερ δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅπως δι' αὐτῶν οἱ πλούσιοι τῆς ἡμετέρας χώρας τὰς πραγματικὰς ἀνάγκας εὐρόντες καλλιεργήσωσι τὴν τῶν ἐργοστασίων καὶ βιομηχανικῶν καταστημάτων ἰδέαν, ἐν ᾗ συγκεντροῦντες βραχίονας τοσοῦτων γενναίων τῆς ἐργασίας προμάχων καὶ ὑπὲρ ἑαυτῶν θὰ πρῶξωσι τὰ συμφέροντα καὶ ὠφέλιμα, καὶ τοῦ πρακτικοῦ σκοποῦ τῆς «Φιλέργου Ἐταιρίας» ἐπιληφθήσονται. Διὰ τῆς πραγματικῆς ἐργασίας καὶ ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἐν τῇ Ἄνατολῇ κεκρυμμένων θησαυρῶν, θέλομεν καταστήσει τὴν πατρίδα ἡμῶν τὸ μέγα τοῦ κόσμου ἐργαστήριον καὶ χωνευτέριον τῶν παθῶν καὶ τῆς πτωχείας.

Ἥστυσκετε, Κύριοι, ὅτι ὑπάρχουσι τίμιοι, τιμιώτατοι καὶ ἀνεπίληπτοι καθ' ὅλα οἱ τῆς ἐργατικῆς τάξεως ἄνθρωποι. Ῥίψατε ἐν βλέμμα ἐπὶ τοῖς καταλόγοις ὄλων τῶν ἐτῶν οὗς ὑποβάλλομεν ὑμῖν, καὶ θελετε ἰδεῖ μετὰ συγκεκινημένης καρδίας ὅτι οἰκογενεῖαρχαι δις καὶ τρίς ὑπὸ τῆς Ἐταιρίας δανεισθέντες μετὰ παραδειγματικῆς τιμιότητος καὶ ἄκρου πρὸς τὴν Ἐταιρίαν σεβασμοῦ ἐξεπλήρωσαν τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν· οἱ τοιοῦτοι εὐτυχῶς εἰσι πᾶμπολλοὶ καὶ ἀνήκουσι εἰς τὰ διάφορα τῆς μεγαλοπολεως ταύτης σύνοικα ἔθνη. Ὁ λαὸς ἡμῶν εἰνετίμιος καὶ ἀνεπίληπτος, ἐπιδεικτικὸς μορφώσεως καὶ ἄξιος καλλιτέρας τύχης· οὐδεὶς ὅμως ποτὲ περὶ αὐτοῦ σπουδαίως ἐρρόντισε. Μόλις ὀλίγα ἔτη εἰσίν, ἅς' ὅπου τινὲς ἀκολουθοῦσι τὰς γενναίας ἐκπαιδευτικὰς καὶ φιλοπροσδευτικὰς ἀρχάς, ἃς δεικνύει ὁ ἐπὶ τὸν εὐκλεῆ τοῦ Βυζαντίου Θρόνον καθήμενος φιλόλογος ἡμῶν Ἄναξ Σουλτάν Ἀβδούλ Ἀζίζ Χάν πολλὰχῶς ἀποδειξάμενος τὴν ἀγάπην αὐτοῦ πρὸς πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν μεγάλην ταύτην Ἄνατολὴν ἄνευ διακρίσεως φυλῆς ἢ θρησκείματος. Ἐντεῦθεν αἱ διάφοροι κοινότητες καθ' ἑαυτὰς δραστηρίως ἐνασχολοῦνται πρὸς ἐκπαίδευσιν καὶ μόρφωσιν τῶν ἑαυτῶν συμπολιτῶν μηδ' αὐτοῦ τοῦ γυναικείου φύλου ἐξαίρουμένου, περὶ

τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ ὁποίου πολλοὶ ἄλλοτε, ἔνα μὴ εἶπω οἱ πλείστοι, μετὰ καγχασμοῦ ὠμίλου, καὶ ὡς ἐν ἐπρόκειτο περὶ τοῦ τέλους τοῦ κόσμου, ἄμα ἡ γυνὴ, ὁ γλυκὺς οὗτος τοῦ ἀνδρὸς σύντροφος, ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τῆς οἰκογενείας, ὁ πρὶδρομος τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς εὐδαιμονίας, ἐξήρχετο τῆς συνήθους καὶ πεπατημένης ὁδοῦ, ἐν ᾗ οἱ αἰῶνες κατεδίκασαν αὐτήν. Καὶ ὅμως ἡ ἐκπαιδεύσις τῆς γυναικὸς προλειάνει τὴν τραχεῖαν καὶ δύσβατον πρὸς τὴν φιλάνθρωπὴν ὁδόν. Ἄναλογισθήτε ὅτι τὰς πρώτας ἃς ὁ ἄνθρωπος περὶ τοῦ κόσμου λαμβάνει ἰδέας, παρὰ τῆς μητρὸς λαμβάνει, μεταδιδούσης ταύτας μετὰ τοῦ μητρικοῦ γάλακτος. Τὰς πρώτας περὶ Θεοῦ ἰδέας παρὰ τῆς μητρὸς λαμβάνομεν, τὰ πρὸς τὸν πλησίον καὶ τὴν ἀνθρωπότητα καθήμεντα παρ' αὐτῆς λαμβάνει ὁ ἄνθρωπος. Ἐἰ δὲ δύναται τις νὰ ἐλπίσῃ παρὰ μητρὸς ἀγροίκου, δεισιδαίμονος καὶ κακῆς τυχοῦσης ἀγωγῆς; τέκνα καῦρα, μαστιγὰς τῆς ἀνθρωπότητος, ἀνθρωπόμορφα τέρατα. Καὶ ἄλλοτε ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου περιπαθῶς ἐξεφράσαμεν τὴν ἰδέαν τῆς συστάσεως Μεγάλῃς Ἄνατολικῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν, ἄνευ διακρίσεως φυλῆς ἢ θρησκείματος· ἐξεφραζόμεν τότε τὴν εὐχὴν, ὅπως ἴδωμεν ταύτην, ἐντὸς ὀλίγου σάρκα λαμβανούσαν, καὶ τοῦ κυριωτάτου τῇ Ἄνατολῇ θέματος ἐπιλαμβάνουμένην· διότι μόναι αἱ γυναῖκες τρυφερωτέραν τὴν καρδίαν ἔχουσιν· ἡ δυστυχία τῶν ἄλλων πλείστορον συγκινεῖ αὐτάς, ἢ ταλαιπωρία καὶ τὸ παράπονον κρούει τὰς εὐεπισθητοτέρας χορδὰς τῆς αὐτῶν καρδίας· διὸ καὶ αὐθις θερμὴν πρὸς τὸν Ὑψίστον ἀποστείνοντες εὐχὴν καθικετεύομεν τὰς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ Κυρίᾳ τὰς συναισθανομένας τὴν ὑψηλὴν αὐτῶν ἀποστολὴν, ὅπως ταχύτερον προντίσωσι περὶ συστάσεως σωματείου μεριμνῶντος περὶ τῆς μορφώσεως τοῦ γυναικείου φύλου, καὶ καλλιτερέσεως τῆς τύχης τῶν ἀπόρων γυναικῶν διὰ τῆς χορηγήσεως ἐργασίας.

Τοιοῦτον, Κύριοι, εἶνε τὸ πρόγραμμα τῆς «Φιλέργου Ἐ-

ταιρίας» και τοιαῦται αἱ ἀρχαὶ αὐτῆς. Ἄν δὲν κατορθώσῃ, ὅπερ ἐπιποθεῖ, ἀρέσκειται διαμαρτυρομένη ἐναντίον τοῦ παραγνωρισθέντος ἐν τῇ Ἀνατολῇ συμφέροντος καὶ τῆς μεγάλῃς ἀληθείας, ὅτι διὰ τῆς ἐντίμου ἐργασίας οἰκοδομοῦνται οἱ οἴκοι, αἱ πολιτεῖαι, τὰ ἔθνη, ἡ ἀνθρωπότης.

Περαίνοντι δὲ τὸν λόγον ἄς μοι ἐπιτρέψωσιν οἱ τε φίλοι ἐταῖροι τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ τ' ἀξιότιμα τῆς «Φιλέργου Ἑταιρίας» μέλη ἵνα ἀποτεινῶ αὐτοῖς τὰς ἐγκαρδίους εὐχαριστίας μου, καὶ δι' ἣν ἀπὸ διετίας μοι παρέχουσι σύμπραξιν, καὶ διὰ τὸ ἀξίωμα εἰς ὃ πάνυ ἐπεικῶς μ' ἀνεβίβασαν ἄς μοι ἐπιτρέψωσιν ἐπίσης νὰ ἐκφράσω τὴν βαθειὰν ἐμοῦ λύπην, ὅτι τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ἔπραξεν οὐχ ὅσα ἠθούλετο, ἀλλ' ὅσα ἠδύνατο καὶ αἱ περιστάσεις ἐπέτρεπον αὐτῷ. Λαθόντα δὲ ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν τὸν τε σκοπὸν καὶ τὰς ἐργασίας τῆς ὑμετέρας Ἑταιρίας ἄς ἀναδείξωσι σήμερον διὰ τῆς ψήφου αὐτῶν προεδρεῖτον ἱκανώτερον, φιλεργατικώτερον ἡμῶν, καὶ περὶ πολλοῦ τὰ συμφέροντα τῆς Ἑταιρίας ποιούμενον καὶ ἐργαζόμενον μετὰ καρτερίας καὶ αὐταπαρνητίας ὑπὲρ τῶν ἀπόρων καὶ δυστυχῶν ἀέργων συμπολιτῶν. Ὁ δὲ ὕψιστος τῆς ἐργασίας καὶ τῶν τιμῶν καὶ ἐναρέτων ἀνθρώπων Θεὸς ἄς περιφρουρῇ αὐτὸ διὰ τῆς βοηθείας καὶ ἀρωγῆς, πρὸς εὐδωσίαν τοῦ σκοποῦ, ὃν ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς ἡ Φιλέργου ἡμῶν Ἑταιρία ἐπιδιώκει. Γένοιτο!
